EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2020 05 20
COM(2020) 509 final

Rekomendacija

TARYBOS REKOMENDACIJA

dėl 2020 m. Ispanijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2020 m. Ispanijos stabilumo programos

Rekomendacija

TARYBOS REKOMENDACIJA

dėl 2020 m. Ispanijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2020 m. Ispanijos stabilumo programos

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo[1], ypač į jo 5 straipsnio 2 dalį,

atsižvelgdama į 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 dėl makroekonominių disbalansų prevencijos ir naikinimo[2], ypač į jo 6 straipsnio 1 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadas,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

kadangi:

(1) 2019 m. gruodžio 17 d. Komisija priėmė metinę tvaraus augimo strategiją, kuria pradedamas 2020 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras. Ji tinkamai atsižvelgė į 2017 m. lapkričio 17 d. Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos paskelbtą Europos socialinių teisių ramstį. 2019 m. gruodžio 17 d. Komisija pagal Reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 priėmė ir įspėjimo mechanizmo ataskaitą – joje Ispanija nurodyta kaip viena iš valstybių narių, dėl kurių reikės parengti nuodugnią apžvalgą. Tą pačią dieną Komisija taip pat priėmė rekomendaciją dėl Tarybos rekomendacijos dėl euro zonos ekonominės politikos;

(2) 2020 m. vasario 26 d. paskelbta 2020 m. Ispanijai skirta ataskaita[3]. Joje įvertinta Ispanijos pažanga, padaryta įgyvendinant 2019 m. liepos 9 d. Tarybos priimtas šaliai skirtas rekomendacijas[4], veiksmai, kurių šalis ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais

[1] OL L 209, 1997 8 2, p. 1.
[2] OL L 306, 2011 11 23, p. 25.
[3] SWD(2020) 508 *final*.
[4] OL C 301, 2019 9 5, p. 117.

metais priimtas rekomendacijas, ir Ispanijos pažanga siekiant nacionalinių tikslų pagal strategiją „Europa 2020“; Į ją įtraukti ir nuodugnios apžvalgos pagal Reglamento (ES) Nr. 1176/2011 5 straipsnį rezultatai, kurie taip pat buvo paskelbti 2020 m. vasario 26 d. Atlikusi analizę Komisija padarė išvadą, kad Ispanijoje yra susidaręs makroekonominis disbalansas. Didelės išorės ir vidaus (viešojo ir privačiojo sektorių) skolos toliau lemia pažeidžiamumą vis dar didelio nedarbo sąlygomis ir turi tarpvalstybinių pasekmių;

(3) 2020 m. kovo 11 d. Pasaulio sveikatos organizacija COVID-19 protrūkį oficialiai paskelbė pasauline pandemija. Dėl pandemijos piliečiai, visuomenė ir ekonomika pateko į ekstremalią didelio pavojaus visuomenės sveikatai situaciją. Ji kelia didžiulį spaudimą nacionalinėms sveikatos sistemoms, trikdo pasaulines tiekimo grandines, kelia finansų rinkų nestabilumą, lemia vartotojų paklausos sukrėtimus ir neigiamai veikia įvairius sektorius. Ji kelia grėsmę žmonių darbo vietoms, jų pajamoms ir įmonių verslui. Jos sukeltas didelis ekonominis sukrėtimas jau turi skaudžių pasekmių Europos Sąjungoje. 2020 m. kovo 13 d. Komisija priėmė komunikatą[5], kuriuo raginama užtikrinti suderintą ekonominį atsaką į krizę, įtraukiant visus nacionalinio ir Sąjungos lygmens suinteresuotuosius subjektus;

(4) kelios valstybės narės paskelbė nepaprastąją padėtį arba ėmėsi neatidėliotinų priemonių. Visos neatidėliotinos priemonės turėtų būti griežtai proporcingos, būtinos, ribotos trukmės ir atitikti Europos bei tarptautinius standartus. Joms turėtų būti taikoma demokratinė priežiūra ir nepriklausoma teisminė peržiūra;

(5) 2020 m. kovo 20 d. Komisija priėmė Komunikatą dėl Stabilumo ir augimo pakte nustatytos bendrosios išvengimo sąlygos taikymo[6]. Pagal Reglamento (EB) Nr. 1466/97 5 straipsnio 1 dalyje, 6 straipsnio 3 dalyje, 9 straipsnio 1 dalyje bei 10 straipsnio 3 dalyje ir Reglamento (EB) Nr. 1467/97 3 straipsnio 5 dalyje bei 5 straipsnio 2 dalyje nustatytą išlygą sudaromos palankesnės sąlygos koordinuoti biudžeto politiką esant dideliam ekonomikos nuosmukiui. Komunikate Komisija pritarė Tarybos nuomonei, kad, atsižvelgiant į numatomą didelį ekonomikos nuosmukį dėl COVID-19 protrūkio, dabartinės sąlygos leidžia pradėti taikyti šią išlygą. 2020 m. kovo 23 d. valstybių narių finansų ministrai pritarė Komisijos vertinimui. Pradėjus taikyti bendrąją nukrypti leidžiančią išlygą leidžiama laikinai nukrypti nuo vidutinio laikotarpio biudžeto tikslui pasiekti numatyto koregavimo plano, jei tai nekelia pavojaus fiskaliniam tvarumui vidutiniu laikotarpiu. Kalbant apie korekcinę dalį, Taryba taip pat gali, remdamasi Komisijos rekomendacija, priimti patikslintą fiskalinę trajektoriją. Taikant bendrąją nukrypti leidžiančią išlygą Stabilumo ir augimo pakto procedūros nestabdomos. Ji suteikia galimybę valstybėms narėms nukrypti nuo paprastai taikomų biudžetinių reikalavimų, o Komisijai ir Tarybai – imtis būtinų politikos koordinavimo priemonių laikantis Pakto;

(6) siekiant apriboti ir kontroliuoti pandemijos plitimą, padidinti nacionalinių sveikatos sistemų atsparumą, verslui bei namų ūkiams teikiamos paramos priemonėmis sušvelninti socioekonominius padarinius ir užtikrinti adekvačias sveikatos ir saugos sąlygas darbo vietoje, kad būtų galima atnaujinti ekonominę veiklą, reikia nuolatinių veiksmų. Kad paremtų valstybių narių pastangas tose srityse, ES turėtų visapusiškai išnaudoti įvairias turimas priemones. Be to, valstybės narės ir Sąjunga turėtų bendradarbiaudamos rengti priemones, kurios yra būtinos, kad galėtume grįžti prie įprasto savo visuomenės ir ekonomikos funkcionavimo ir tvaraus augimo,

[5] COM(2020) 112 *final*.
[6] COM(2020) 123 *final*.

įtraukdamos, *inter alia*, žaliąją pertvarką bei skaitmeninę transformaciją ir naudodamosi visa krizės metu įgyta patirtimi;

(7) dėl COVID-19 krizės išryškėjo bendrosios rinkos gebėjimas lanksčiai prisitaikyti prie išskirtinių aplinkybių. Vis dėlto siekiant užtikrinti greitą ir sklandų perėjimą prie atsigavimo etapo ir laisvo prekių, paslaugų bei darbuotojų judėjimo, išskirtines priemones, neleidžiančias įprastai veikti bendrajai rinkai, būtina panaikinti, kai tik jos bus nebebūtinos. Dabartinė krizė parodė, kad sveikatos sektoriuje reikia pasirengimo krizėms planų, visų pirma apimančių geresnes pirkimo strategijas, diversifikuotas tiekimo grandines ir strateginius būtiniausių prekių rezervus. Jie yra esminiai platesnių pasirengimo krizėms planų rengimo elementai;

(8) kad visus nenaudojamus Europos struktūrinių ir investicijų fondų išteklius valstybės narės galėtų sutelkti išskirtiniam COVID-19 pandemijos poveikiui švelninti, Sąjungos teisės aktų leidėjas jau priėmė atitinkamų teisės aktų pakeitimus[7]. Tais pakeitimais bus suteikta papildomų lankstumo galimybių ir nustatytos supaprastintos ir racionalizuotos procedūros. Siekiant sumažinti pinigų srautų sunkumus, valstybėms narėms taip pat suteikta galimybė 2020–2021 finansiniais metais pasinaudoti 100 % bendru finansavimu iš Sąjungos biudžeto. Ispanija raginama visapusiškai pasinaudoti tomis galimybėmis, kad padėtų asmenims ir sektoriams, kuriuos šie iššūkiai paveikė labiausiai;

(9) dėl skirtingų specializacijos modelių tikėtina, kad skirtinguose Ispanijos regionuose socioekonominiai pandemijos padariniai bus nevienodi. Padarinius ypač pajaus, pavyzdžiui, regionai, kurie labiausiai priklauso nuo turizmo, kaip antai Viduržemio jūros pakrantė, Andalūzija arba Balearų ir Kanarų salos, kur daugiau kaip ketvirtadalis darbo vietų yra susijusios su šiuo sektoriumi. Todėl kyla didelė rizika, kad skirtumai tarp Ispanijos regionų didės. Atsižvelgiant į riziką, kad laikinai sutriks valstybių narių tarpusavio konvergencijos procesas, dabartinėmis aplinkybėmis reikia tikslinių atsakomųjų politikos priemonių;

(10) 2020 m. gegužės 1 d. Ispanija pateikė 2020 m. nacionalinę reformų programą ir 2020 m. stabilumo programą. Siekiant atsižvelgti į jų tarpusavio sąsajas, abi programos vertintos vienu metu;

(11) šiuo metu Ispanijai taikoma Stabilumo ir augimo pakto prevencinė dalis ir pereinamojo laikotarpio skolos taisyklė;

(12) 2018 m. liepos 13 d. Taryba rekomendavo Ispanijai užtikrinti, kad 2019 m. grynųjų pirminių valdžios sektoriaus išlaidų nominalus augimas neviršytų 0,6 %, o tai atitiktų 0,65 % BVP metinį struktūrinį koregavimą. Bendras Komisijos vertinimas patvirtina, kad 2019 m. buvo labai nukrypta nuo rekomenduojamo koregavimo plano, kuriuo siekiama vidutinio laikotarpio biudžeto tikslo. Tai svarbus veiksnys Komisijos pagal

---

[7] 2020 m. kovo 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2020/460, kuriuo dėl konkrečių priemonių investicijoms į valstybių narių sveikatos priežiūros sistemas ir kitus jų ekonomikos sektorius sutelkti reaguojant į COVID-19 protrūkį iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1301/2013, (ES) Nr. 1303/2013 ir (ES) Nr. 508/2014 (Atsako į koronaviruso grėsmę investicijų iniciatyva) (OL L 99, 2020 3 31, p. 5), ir 2020 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2020/558, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1301/2013 ir (ES) Nr. 1303/2013, kiek tai susiję su konkrečiomis priemonėmis, kuriomis sudaromos išskirtinės lanksčios sąlygos naudoti Europos struktūrinių ir investicijų fondų lėšas reaguojant į COVID-19 protrūkį (OL L 130, 2020 4 24, p. 1).

Sutarties 126 straipsnio 3 dalį parengtame pranešime, kuriame vertinama, kaip Ispanija 2019 m. laikėsi skolos kriterijaus;

(13) 2020 m. stabilumo programoje Vyriausybė numato nominaliojo balanso pablogėjimą nuo 2,8 % BVP deficito 2019 m. iki 10,3 % BVP deficito 2020 m. 2020 m. stabilumo programoje numatoma, kad iki 95,5 % BVP 2019 m. sumažėjęs valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP 2020 m. išaugs iki 115,5 % BVP. Makroekonominę ir fiskalinę perspektyvą veikia didelis neapibrėžtumas dėl COVID-19 pandemijos;

(14) reaguodama į COVID-19 pandemiją ir laikydamasi suderinto Sąjungos požiūrio, Ispanija ėmėsi biudžetinių priemonių, kad padidintų sveikatos sistemos pajėgumą, suvaldytų pandemiją ir suteiktų pagalbą labiausiai nukentėjusiems asmenims ir sektoriams. Pagal 2020 m. stabilumo programą tos biudžetinės priemonės sudarė 3,2 % BVP. Atsižvelgus į nevienodą išlaidų dėl automatinių stabilizavimo priemonių vertinimą, deficitą didinančių priemonių dydis maždaug atitinka Komisijos skaičiavimus. Šios priemonės apima sveikatos priežiūros paslaugų stiprinimą ir darbuotojų, dirbančių pagal sutrumpinto darbo laiko tvarką, pajamų rėmimą. Be to, Ispanija paskelbė apie 9,2 % BVP dydžio (2020 m. stabilumo programos duomenimis) priemones, kurios, nors ir nedaro tiesioginio poveikio biudžetui, bet padės palaikyti įmonių likvidumą. Tos priemonės visų pirma apima paskolų garantijas (8,8 % BVP). Apskritai priemonės, kurių ėmėsi Ispanija, atitinka Komisijos komunikate dėl suderinto ekonominio atsako į COVID-19 protrūkį išdėstytas gaires. Visiškas tų priemonių įgyvendinimas, o vėliau, kai leis ekonominės sąlygos, fiskalinės politikos perorientavimas siekiant užtikrinti apdairią vidutinio laikotarpio fiskalinę būklę padės išsaugoti fiskalinį tvarumą vidutiniu laikotarpiu;

(15) remiantis Komisijos 2020 m. pavasario prognoze, grindžiama nesikeičiančios politikos scenarijumi, Ispanijos valdžios sektoriaus balansas bus −10,1 % BVP 2020 m. ir −6,7 % BVP 2021 m. Numatoma, kad valdžios sektoriaus skolos ir BVP santykis 2020 m. pasieks 115,6 % BVP, o 2021 m. – 113,7 % BVP;

(16) dėl to, kad Ispanija 2019 m. nesilaikė skolos taisyklės, ir dėl 2020 m. planuojamo 3 % BVP deficito ribos viršijimo 2020 m. gegužės 20 d. Komisija paskelbė pranešimą, parengtą pagal Sutarties 126 straipsnio 3 dalį. Apskritai analizė rodo, kad Sutartyje ir Reglamente (EB) Nr. 1467/1997 apibrėžti deficito ir skolos kriterijai nėra įvykdyti;

(17) priemonės, kurių imtasi siekiant sustabdyti viruso plitimą, turi reikšmingą poveikį ekonomikai ir dėl jų šiais metais BVP gali sumažėti 9,4 %. Poveikis užimtumui (nors šiuo etapu jį sunku apskaičiuoti) taip pat bus didelis. Nuo krizės pradžios darbo jau neteko maždaug vienas milijonas žmonių. Poveikį užimtumui šiuo metu švelnina tai, kad beveik 3,5 mln. darbuotojų dirba pagal sutrumpinto darbo laiko tvarką ir tai iki šiol užkirto kelią tiesioginiam darbo praradimui. Pandemijos pasekmes Ispanijoje dar labiau paaštrins tai, kad didelė darbuotojų dalis dirba mažosiose ir vidutinėse įmonėse (MVĮ), kad ypač nukentėję ir, tikėtina, lėčiau atsigausiantys sektoriai, kaip turizmas ir mažmeninė prekyba, yra labai svarbūs ir kad daug darbuotojų (2019 m. – 26,3 %) dirba pagal laikinas sutartis. Dėl visų šių veiksnių gali būti prarasta daug darbo vietų ir padidėti sukrėtimo mastas. Remiantis Komisijos prognoze, nedarbo lygis 2020 m. išaugs iki 18,9 % (2020 m. vasario mėn. jis buvo 13,6 %), o 2021 m. sumažės iki 17 %;

(18) Ispanijos valdžios institucijos siekė sušvelninti pandemijos ir izoliavimo laikotarpio poveikį įvairiais priemonių rinkiniais, kurių bendra vertė – 145 mlrd. EUR. Kovodamos su šia liga, valdžios institucijos padidino išlaidas sveikatos priežiūros ir socialinėms tarnyboms. Siekdamos išlaikyti žmones darbo rinkoje ir remti namų ūkių

pajamas, jos taip pat sudarė palankesnes sąlygas taikyti sutrumpinto darbo laiko tvarką. Darbuotojai, kurie dirba pagal sutrumpinto darbo laiko tvarką, gauna 70 % jų socialinio draudimo įmokų bazės dydžio išmoką (didžiausia ir mažiausia suma yra atitinkamai 502 EUR ir 1 402 EUR). Darbo santykiai išlieka nepakitę sutrumpinto darbo laiko tvarkos taikymo laikotarpiu, kuris neseniai buvo pratęstas iki 2020 m. birželio 30 d. Įmonės, taikančios sutrumpinto darbo laiko tvarką, atleidžiamos nuo itin didelės socialinio draudimo įmokų dalies mokėjimo už darbuotojus, kuriems taikoma ta tvarka, su sąlyga, kad jos išlaikys jų darbo vietas bent šešis mėnesius po to, kai bus atnaujinta veikla. Šios priemonės neatsiejamos nuo specialios pagalbos MVĮ ir savarankiškai dirbantiems asmenims, kurie yra Ispanijos ekonomikos pagrindas (mokesčių mokėjimo atidėjimas, socialinio draudimo įmokų sumažinimas ir valstybės garantijos), ir šia pagalba siekiama padėti jiems išvengti bankroto, o pasibaigus krizei – greitai atnaujinti veiklą. Taip pat imtasi priemonių, kuriomis siekiama laikinai užtikrinti nestandartinių darbuotojų, kurie neturi galimybės naudotis socialine apsauga, pajamų rėmimą;

(19) nepaisant palyginti žemo investicijų lygio, Ispanijos sveikatos sistemos rezultatai geri. Tačiau COVID-19 pandemijos protrūkis sukėlė precedento neturintį spaudimą sistemai ir atskleidė jos neatsparumą sukrėtimams. Neatidėliotinais veiksmais siekiama stiprinti sveikatos priežiūros darbuotojų, svarbių medicinos reikmenų ir infrastruktūros pajėgumus, kad pandemijos metu būtų išgelbėtos gyvybės ir ligoniai pasveiktų. Per krizę itin pažeidžiami buvo neįgalieji ir vyresnio amžiaus asmenys, kuriems teikiama stacionarioji globa. Jiems reikia užtikrinti nuolatinę prieigą prie medicininės ir socialinės priežiūros, įskaitant skubiosios pagalbos ir intensyviosios priežiūros paslaugas. Vėliau pastangos turėtų būti sutelktos į sveikatos sistemos atsparumo didinimą, kad ji galėtų kuo greičiau vėl veikti optimaliai ir geriau susidoroti su naujais sukrėtimais. Pandemija atskleidė esant struktūrinių problemų, iš kurių kai kurios kyla dėl tam tikrų investicijų į fizinę infrastruktūrą trūkumo ir sveikatos priežiūros darbuotojų įdarbinimo bei darbo sąlygų trūkumų. Esama regioninių skirtumų, susijusių su išlaidomis, fiziniais ištekliais ir personalu, o įvairių valdžios lygmenų veiklos koordinavimas ne visada veiksmingas. Vidutinės trukmės laikotarpiu teikiant sveikatos priežiūros paslaugas būtų galima geriau spręsti su senėjimu, dažnėjančiomis lėtinėmis ligomis ir negalia susijusias problemas. Šiuo atžvilgiu itin svarbi pirminė sveikatos priežiūra ir e. sveikatos plėtra. Vidutinės trukmės laikotarpiu bus svarbu užtikrinti, kad galimas išteklių sumažėjimas dėl ekonomikos nuosmukio nedarytų poveikio gyventojų sveikatos priežiūros paslaugų aprėpčiai ir nelemtų nevienodų galimybių naudotis sveikatos priežiūros paslaugomis;

(20) nepaisant to, kad per kelerius metus buvo sukurta daug darbo vietų, Ispanijos darbo rinkoje iki COVID-19 protrūkio vis dar buvo aukštas nedarbo lygis ir segmentacija. Preliminarūs duomenys rodo, kad dėl krizės Ispanijoje labai išaugo nedarbo lygis, o tai turės neigiamos įtakos jau ir taip ribotiems užimtumo tarnybų pajėgumams remti darbuotojus ir darbdavius ir socialinėms tarnyboms. Vidutinės trukmės laikotarpiu ekonomikos atsigavimas turėtų būti grindžiamas užimtumo rėmimo priemonėmis, kurių turėtų būti imamasi konsultuojantis su socialiniais partneriais, pavyzdžiui, reikėtų laipsniškai panaikinti sutrumpinto darbo laiko tvarką, peržiūrėti įdarbinimo paskatų sistemą, kuria siekiama labiau skatinti tvarias užimtumo formas, ypač jaunų darbuotojų, taip pat užtikrinti darbo sąlygų lankstumą. Didinant gamtos mokslus ir skaitmenines technologijas studijuojančiųjų dalį, didinant profesinio rengimo ir mokymo patrauklumą ir užtikrinant lanksčias kvalifikacijos kėlimo ir profesinio perkvalifikavimo galimybes, būtų galima patenkinti augančią techninių įgūdžių, reikalingų vykdant žaliąją ir skaitmeninę pertvarką, padėsiančias ekonomikai atsigauti,

paklausą. Apskritai švietimo ir profesinio orientavimo gerinimas ir tinkamos paramos palankių sąlygų neturintiems studentams ir atsiliekantiems regionams teikimas galėtų prisidėti prie geresnių mokymosi rezultatų. Priemonių, kurių gali būti imamasi siekiant šių tikslų, sėkmė labai priklausys nuo to, ar bus skirta pakankamai laiko plačiam ir ilgalaikiam socialiniam ir politiniam sutarimui dėl reformų pasiekti;

(21) dėl pandemijos poveikio darbo rinkai atsirado neatidėliotinas poreikis remti nuo krizės nukentėjusių namų ūkių pajamas. Siekiant šio tikslo buvo labai svarbu sudaryti palankesnes sąlygas taikyti sutrumpinto darbo laiko tvarką. Tačiau pagal labai trumpas darbo sutartis dirbantys laikinieji darbuotojai, kurie sudaro didžiąją dalį iš beveik vieno milijono naujų bedarbių ir tarp kurių yra daug jaunų darbuotojų, dažnai neturi teisės į standartinę apsaugą nuo nedarbo. Siekiant remti tvarų atsigavimą ir socialinę sanglaudą, būtina kuo anksčiau užtikrinti, kad visi darbuotojai, įskaitant laikinuosius darbuotojus ir savarankiškai dirbančius asmenis, galėtų naudotis tinkama socialine apsauga ir aktyvia darbo rinkos politika;

(22) tikėtina, kad krizė padidins ir taip didelį skurdą ar socialinę atskirtį Ispanijoje, ypač vaikų turinčių šeimų. 2019 m. Ispanija buvo ta valstybė narė, kurioje išmokų šeimai už vaiką vidurkis buvo mažiausias. Mažas ir vidutines pajamas gaunančios šeimos neturi teisės į išmokas vaikams, skiriamas pagal griežtas šalyje nustatytas sąlygas, o mokesčių atskaita joms duoda tik nedidelės naudos. Kaip ir anksčiau, didelę dalį socialinės apsaugos išlaidų sudaro išlaidos vyresnio amžiaus žmonėms, o išlaidų pensijoms lygis vidutinės trukmės ir ilguoju laikotarpiu turėtų gerokai padidėti, jei paskelbti nukrypimai nuo 2013 m. pensijų reformos taptų nuolatiniai ir nebūtų imtasi tinkamų kompensacinių priemonių. Tačiau dėl sudėtingų dėl pandemijos susidariusių ekonominių ir socialinių aplinkybių reikalingas kartų solidarumas, kuris būtų naudingas jaunesnėms kartoms. Pagalba, skiriama ilgalaikiams bedarbiams ir darbo netekusiems darbuotojams, neturintiems teisės pasinaudoti įmokinėmis sistemomis, šiuo metu yra išskaidyta į įvairias sistemas, todėl jos aprėptis yra maža. Dėl didelių regioninių aprėpties, trukmės, prieigos sąlygų ir adekvatumo skirtumų esamos regioninės minimalių pajamų garantavimo schemos šalyje pasiekia tik 20 % potencialių paramos gavėjų. Dabartinėmis neatidėliotino atsako reikalaujančiomis aplinkybėmis, siekiant papildyti esamas regionines minimalių pajamų garantavimo schemas, planuojama skubiai pradėti taikyti nuolatinę nacionalinę pajamų garantavimo schemą, apimsiančią tris milijonus paramos gavėjų. Šiuo etapu neįmanoma įvertinti jų poveikio skurdo mažinimui ir tvarumui trumpuoju ir vidutinės trukmės laikotarpiu;

(23) dar vienas veiksnys, sunkinantis pandemijos krizę Ispanijoje, yra tai, kad daug MVĮ sukuria didelę dalį darbo vietų. Siekiant užkirsti kelią bankrotams, kurių galima išvengti, buvo skubiai imtasi tam tikrų priemonių, kuriomis įmonėms teikiama likvidumo parama (paskolomis ir garantijomis), daugiausia dėmesio skiriant MVĮ ir sektoriams, kuriuos krizė paveiks labiau ir ilgiau, pavyzdžiui, turizmo sektoriui, kuris 2019 m. Ispanijoje sudarė 12 % BVP. Kad tokios priemonės duotų rezultatų, finansų tarpininkai turėtų veiksmingai ir greitai įgyvendinti šias priemones. Pagerinti MVĮ pinigų srautus taip pat padės mokesčių bei socialinių įmokų mokėjimo atidėjimas ir viešųjų institucijų sutartinių mokėjimų paspartinimas. Rengiant ir įgyvendinant šias priemones reikia atsižvelgti į bankų sektoriaus atsparumą. Siekiant užtikrinti šių priemonių veiksmingumą, svarbu toliau stengtis mažinti administracinę naštą ir teikti veiksmingas skaitmenines viešąsias paslaugas. Parama labiausiai nuo krizės nukentėjusiuose sektoriuose veikiančioms įmonėms ir eksporto įmonių konkurencingumo užtikrinimas yra labai svarbūs sėkmingam ekonomikos atsigavimui;

(24) siekiant paremti ekonomikos atsigavimą, bus svarbu paankstinti brandžių viešųjų investicinių projektų įgyvendinimą ir skatinti privačiąsias investicijas, be kita ko, imantis atitinkamų reformų. Ispanijos atsigavimo perspektyvos priklausys nuo jos gebėjimo didinti našumą ir skatinti inovacijas, be kita ko, vykdant skaitmeninę ir žaliąją pertvarką. Ispanijos inovacijų diegimo rezultatai visuose regionuose yra prastesni už ES vidurkį. Ispanija atsilieka tokiose srityse, kaip įmonių gebėjimas diegti inovacijas, investuoti į materialųjį ir nematerialųjį turtą ir kuo geriau išnaudoti gyventojų įgūdžius, o tai gali mažinti jų konkurencingumą žinių ekonomikoje. Krizė išryškino skaitmeninimo svarbą siekiant užtikrinti galimybes naudotis viešosiomis paslaugomis ir švietimu bei mokymu, taip pat siekiant išsaugoti darbo vietas ir ekonominę veiklą. Iki izoliacijos laikotarpio pradžios tik pusė Ispanijos mokyklų buvo įdiegusios tinkamas skaitmeninio mokymosi platformas ir padėtis labai skyrėsi skirtinguose regionuose. Staigus perėjimas prie skaitmeninio mokymosi taip pat buvo ypatingas iššūkis pažeidžiamiems studentams, kurie namuose negalėjo naudotis skaitmeniniais sprendimais. Ispanija turėtų užtikrinti, kad visi studentai, įskaitant kaimo vietovėse ir pažeidžiamuose namų ūkiuose gyvenančius studentus, turėtų prieigą prie skaitmeninio mokymosi išteklių. Remiant įmonių skaitmeninimą taip pat būtų skatinamas Ispanijos įmonių konkurencingumas pasaulinėse vertės grandinėse ir didinami jų, visų pirma MVĮ ir labai mažų įmonių, eksporto pajėgumai. Skaitmeninių technologijų, įskaitant pažangias, naudojimas ir skaitmeninės atskirties tarp miesto ir kaimo vietovių mažinimas pagerintų Ispanijos ekonomikos gebėjimą diegti inovacijas. Be to, mokslinių tyrimų ir inovacijų valdymo stiprinimas visais lygmenimis, mokslinių tyrimų kokybės gerinimas atliekant sistemingus vertinimus ir mokslinių tyrimų organizacijų skatinimas bendradarbiauti su privačiuoju sektoriumi galėtų padidinti mokslinių tyrimų ir inovacijų politikos veiksmingumą ir paspartinti inovacijų sklaidą siekiant padėti ekonomikai atsigauti;

(25) kad galėtų pereiti prie neutralizuoto poveikio klimatui ekonomikos, Ispanija ilgai turės daug investuoti į tokius sektorius, kaip atsinaujinantieji energijos ištekliai, energetikos infrastruktūra, energijos vartojimo efektyvumas, darnusis transportas ir kt. Investicijos turėtų būti paankstintos, siekiant padėti atlikti žaliąją pertvarką atsigaunant ekonomikai, kaip numatyta Ispanijos nacionaliniame energetikos ir klimato srities veiksmų plane. Skatinant taikyti integruotą energetikos sistemą būtų sudarytos palankesnės sąlygos atsinaujinančiųjų energijos išteklių skvarbai. Energijos suvartojimo privačiuose ir viešuosiuose pastatuose mažinimas vykdant didelio masto renovaciją ir pažangiųjų elektros energijos tinklų bei atsinaujinančiosios elektros energijos kaupimo pajėgumų plėtojimas padėtų geriau valdyti energijos paklausą ir kartu remti darbo vietų kūrimą atsigaunant ekonomikai. Tolesnės investicijos į energetikos infrastruktūrą, įskaitant elektros energijos jungtis su likusia Sąjungos dalimi, padėtų padidinti ES energijos vidaus rinkos integraciją, kartu augtų konkurencija ir atsirastų daugiau galimybių plėtoti atsinaujinančiųjų išteklių energiją. Papildomomis pastangomis taip pat turėtų būti skatinamas darnusis transportas, įskaitant alternatyviųjų degalų infrastruktūros, visų pirma skirtos elektra varomoms transporto priemonėms, diegimą. Investicijų taip pat reikės tam, kad būtų galima daugiau naudoti geležinkelius kroviniams vežti, įskaitant tarpvalstybines jungtis su Prancūzija ir Portugalija ir jungtis su uostais bei logistikos centrais; Be to, kai kurios Ispanijos vietovės yra tarp tų Europos vietovių, kurios patiria didžiausią klimato kaitos poveikį. Vandens išteklių trūksta, o vandens ir atliekų tvarkymo infrastruktūra visoje šalyje yra netolygi. Žaliosios investicijos gali padėti kovoti su neigiamu klimato kaitos poveikiu, pavyzdžiui, su potvyniais ir miškų gaisrais, pagerinti oro kokybę, taip pat vandens ir atliekų tvarkymą ir plėtoti žiedinės ekonomikos potencialą. Ispanijai

reaguoti į kai kuriuos dėl perėjimo prie neutralizuoto poveikio klimatui ekonomikos kylančius iššūkius, visų pirma šalies ataskaitos[8] D priede nurodytose teritorijose, turėtų padėti 2021–2027 m. Teisingos pertvarkos fondo programavimas. Tai suteiktų Ispanijai galimybę kuo geriau pasinaudoti tuo fondu;

(26) dėl Ispanijos reglamentavimo susiskaidymo ir kliūčių įmonės negali pasinaudoti masto ekonomija ir tai daro neigiamą poveikį našumui. Siekiant skatinti geresnį reglamentavimą ir konkurenciją ekonomikos atsigavimo laikotarpiu, reikėtų aktyviau taikyti Įstatymą dėl rinkos bendrumo, kurio vykdymą jau užtikrina teismai ir konkurencijos institucijos. Atsižvelgiant į tai, pasibaigus ekstremaliajai situacijai turėtų būti panaikinti griežti nuosavybės ir rinkos apribojimai, kuriais buvo siekiama užtikrinti strateginių prekių ir paslaugų teikimą per pandemijos sukeltą krizę. Apskritai tvirtesnis ir ilgalaikis įvairių valdžios lygmenų veiklos koordinavimas galėtų padaryti politiką, kuria sudaromos palankesnės sąlygos ekonomikai atsigauti, veiksmingesnę. Taip pat labai svarbu užtikrinti, kad valdymo struktūra, kuri jau sukurta įstatymais, kuriais įgyvendinamos 2014 m. viešųjų pirkimų direktyvos, galėtų kuo greičiau veikti visu pajėgumu, kad būtų užtikrintas veiksmingas viešųjų investicijų, kuriomis gali būti remiamas ekonomikos atsigavimas, panaudojimas. Glaudžiai bendradarbiaujant su visų valdžios lygmenų (centrinio, regioninio ir vietos) atstovais Bendradarbiavimo komitete turėtų būti paspartintas darbas, susijęs su išsamia nacionaline viešųjų pirkimų strategija;

(27) nors šiose rekomendacijose dėmesys sutelktas į pandemijos socioekonominio poveikio švelninimą ir palankesnių sąlygų ekonomikai atsigauti sudarymą, 2019 m. liepos 9 d. Tarybos priimtose 2019 m. konkrečioms šalims skirtose rekomendacijose taip pat aptartos reformos, būtinos siekiant reaguoti į vidutinio laikotarpio ir ilgalaikius struktūrinius iššūkius. Tos rekomendacijos tebėra aktualios, o jų įgyvendinimas bus toliau stebimas per visą kitų metų Europos semestro metinį ciklą. Taip pat bus stebimas ir rekomendacijų dėl ekonominės politikos, susijusios su investicijomis, įgyvendinimas. Į pastarąsias rekomendacijas turėtų būti atsižvelgta strateginio sanglaudos politikos finansavimo po 2020 m. programavimo procese, be kita ko, rengiant dabartinės krizės poveikio švelninimo priemones ir išėjimo iš jos strategijas;

(28) nemokumo bylų išnagrinėjimas laiku taip pat bus labai svarbus užtikrinant įmonių likvidumą ir veiksmingą išteklių perskirstymą, taip pat skatinant verslumą ir didinant finansų sektoriaus stabilumą. Labai svarbu užtikrinti teisingumo sistemos gebėjimą veiksmingai nagrinėti nemokumo bylas. Tai ypač svarbu, nes dabartinis teismų veiklos sustabdymas ir numatomas bylinėjimosi masto padidėjimas dėl pandemijos sukelto nuosmukio gali dar labiau paaštrinti jau esamas problemas, nes bylos nagrinėjamos vis ilgiau ir kaupiasi vis daugiau neišnagrinėtų bylų;

(29) Europos semestras yra nuolatinio Sąjungos ekonominės ir užimtumo politikos koordinavimo sistema, galinti prisidėti prie tvarios ekonomikos. 2020 m. nacionalinėse reformų programose valstybės narės įvertino pažangą, padarytą įgyvendinant Jungtinių Tautų darnaus vystymosi tikslus (DVT). Užtikrindama, kad būtų visapusiškai įgyvendintos toliau pateiktos rekomendacijos, Ispanija prisidės prie pažangos, daromos siekiant DVT, ir bendrų pastangų užtikrinti konkurencingą tvarumą Sąjungoje;

(30) siekiant greitai atsigauti nuo ekonominio COVID-19 poveikio, labai svarbu glaudžiai koordinuoti ekonominės ir pinigų sąjungos šalių ekonomiką. Ispanija, kaip valstybė narė, kurios valiuta yra euro, atsižvelgdama į Euro grupės politines gaires, turėtų

[8] SWD(2020) 508 *final*.

užtikrinti, kad jos politika ir toliau atitiktų rekomendacijas euro zonai ir būtų koordinuojama su kitų euro zonos valstybių narių politika;

(31) per 2020 m. Europos semestrą Komisija atliko išsamią Ispanijos ekonominės politikos analizę ir ją paskelbė 2020 m. šaliai skirtoje ataskaitoje. Be to, ji įvertino 2020 m. stabilumo programą ir 2020 m. nacionalinę reformų programą, taip pat veiksmus, kurių Ispanija ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais jai skirtas rekomendacijas. Komisija įvertino ne tik jų svarbą tvariai fiskalinei ir socialinei bei ekonominei Ispanijos politikai, bet ir tai, kaip jie atitinka Sąjungos taisykles ir gaires, nes būtina stiprinti bendrą Sąjungos ekonomikos valdymą Sąjungos lygio priemonėmis prisidedant prie būsimų nacionalinių sprendimų;

(32) atsižvelgdama į tą vertinimą, Taryba išnagrinėjo 2020 m. stabilumo programą, o jos nuomonė[9] pateikta visų pirma toliau išdėstytoje 1 rekomendacijoje,

(33) atsižvelgdama į Komisijos nuodugnios apžvalgos ir šio vertinimo rezultatus, Taryba išnagrinėjo 2020 m. nacionalinę reformų programą ir 2020 m. stabilumo programą. Šiose rekomendacijose atsižvelgiama į poreikį kovoti su pandemija ir sudaryti palankesnes sąlygas ekonomikai atsigauti, nes tai pirmas būtinas žingsnis, kuris leistų koreguoti disbalansą. Rekomendacijos, kuriomis tiesiogiai mažinamas Komisijos pagal Reglamento (ES) Nr. 1176/2011 6 straipsnį nustatytas makroekonominis disbalansas, atspindėtos toliau išdėstytose 1, 2 ir 4 rekomendacijose,

REKOMENDUOJA Ispanijai 2020 ir 2021 m. imtis šių veiksmų:

1. Laikantis bendrosios nukrypti leidžiančios išlygos, imtis visų būtinų priemonių, kad būtų veiksmingai kovojama su pandemija, palaikoma ekonomika ir remiamas būsimas atsigavimas. Kai leis ekonominės sąlygos, vykdyti fiskalinę politiką, kuria siekiama užtikrinti apdairią vidutinio laikotarpio fiskalinę būklę ir skolos tvarumą, kartu didinant investicijas. Didinti sveikatos sistemos atsparumą ir pajėgumus, susijusius su sveikatos priežiūros darbuotojais, svarbiais medicinos reikmenimis ir infrastruktūra.

2. Remti užimtumą sudarant susitarimus dėl darbo vietų išsaugojimo, taikant veiksmingas įdarbinimo paskatas ir ugdant įgūdžius. Stiprinti apsaugą nuo nedarbo, ypač netipinių darbuotojų. Gerinti minimalių pajamų garantavimo schemų ir paramos šeimai aprėptį ir adekvatumą, taip pat prieigą prie skaitmeninio mokymosi išteklių.

3. Užtikrinti veiksmingą priemonių, kuriomis siekiama užtikrinti mažųjų ir vidutinių įmonių ir savarankiškai dirbančių asmenų likvidumą, įgyvendinimą, be kita ko, vengiant vėluoti atlikti mokėjimus. Siekiant paremti ekonomikos atsigavimą, paankstinti brandžių viešųjų investicinių projektų įgyvendinimą ir skatinti privačiąsias investicijas. Investicijas sutelkti į žaliąją ir skaitmeninę pertvarką, visų pirma į mokslinių tyrimų ir inovacijų skatinimą, švarią ir efektyvią energijos gamybą bei vartojimą, energetikos infrastruktūrą, vandentvarką ir atliekų tvarkymą ir darnųjį transportą.

[9] Pagal Tarybos reglamento (EB) Nr. 1466/97 5 straipsnio 2 dalį.

4. Gerinti įvairių valdžios lygmenų veiklos koordinavimą ir stiprinti viešųjų pirkimų sistemą, kad būtų veiksmingai remiamas ekonomikos atsigavimas.

Priimta Briuselyje

Tarybos vardu
Pirmininkas